

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 897/2016
21.12.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужилаца: АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Мирослав Нешић, адвокат из ..., против туженог „ГГ“ из ..., Филијала ..., чији је пуномоћник Борис Богдановић, адвокат из ..., ради поништаја решења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4017/14 од 16.09.2015. године, у седници одржаној 21.12.2016. године донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4017/14 од 16.09.2015. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1191/10 од 22.06.2012. године, ставом првим, другим и трећим изреке, усвојени су тужбени захтеви тужилаца, па су поништена, као незаконита, појединачна решења туженог од 30.04.2008. године, којима је тужиоцима отказан уговор о раду, па је обавезан тужени да их врати на рад и то тужиоца АА на послове стручног сарадника у ... (став први изреке), тужиљу ББ на послове ... (став други) и тужиљу ВВ на послове вишег ... (став трећи изреке), све у Експозитури у Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка од 510.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4017/14 од 16.09.2015. године, жалба туженог је одбијена, као неоснована и првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужени је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 125/04 и 111/09), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а побијана одлука садржи јасне и потпуне разлоге о одлучним чињеницама, које нису у супротности са изведеним доказима, а оцењени су и жалбени наводи од одлучног значаја, па нема ни повреде из тачке 12. истог става, на коју се ревизијом указује. Ни у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба Закона о парничном поступку, па нема ни повреде из става 1. истог члана, на коју се ревизијом такође указује.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, тужиоци су били у радном односу код туженог, распоређени у Експозитури у ... и то АА на послове стручног сарадника у ..., ББ на послове ..., а ВВ на послове вишег Појединачним решењима од 30.04.2008. године отказани су им уговори о раду са 30.04.2008. године, јер су својом кривицом учинили тешку повреду радне обавезе предвиђену Уговором о раду као било који акт који има за последицу угрожавање ефикасности рада и репутације послодавца, као и због кршења Кодекса понашања. У образложењу решења се наводи да су морали да имају сазнања о злоупотребама и неправилностима у раду ... Експозитуре, вишег ... и ..., а које је утврдила Кредитна контрола туженог приликом контроле рада експозитуре, те им је, с тим у вези, стављено на терет да нису на правилан и савестан начин обављали послове свог радног места, јер нису предузели одговарајуће – одређене мере, односно да нису пријавили органима банке сваку радњу која може угрозити пословање банке, између осталог и радње утврђене контролом рада банке. Стављено им је на терет и да су у дужем временском периоду и у више наврата примали везане уплате од лица која нису кредитни дужници по кредитима, већ друга лица против којих се води кривични поступак пред Специјалним судом за кривична дела преваре, злоупотребе службеног положаја и фалсификовања исправа, а стављено им је на терет и да су у више наврата примали уплате по истеку радног времена и тиме омогућили да се сумњиве трансакције изводе у банци, чиме су прекршили и кодекс понашања код туженог. Доношењу решења претходила су упозорења која су достављена тужиоцима, а чија је садржина идентична садржини решења о отказу уговора о раду.

Испитујући законитост побијаних решења, судови су утврдили да је приликом интерне ревизије пословања у Експозитури у ... откривена проневера, настала бројним незаконитим активностима и радњама у претходне две године, од стране ... Експозитуре, ... и ..., а које су се посебно односиле на одобравање кредита на основу лажне – нетачне кредитне анализе и на одобравање додатних кредита ради отплате кредита у постојећем портфолију. Ревизијом је утврђено и да уплате рата кредита нису вршили кредитни дужници, већ су то у њихово име вршила трећа лица. Међутим, судови су утврдили да тужиоци нису радили у кредитном одељењу (већ на ...), да нису одобравали кредите, нити су били међу сумњивим клијентима и запосленима који су отворили ове кредитне рачуне, да према опису послова свог радног места нису могли бити упознати са радом ... Експозитуре и кредитног одељења, као ни са неправилностима у вези одобравања кредита, јер се сумњиви кредити нису разликовали од регуларних, плаћања нису каснила, а није било ни паралелних кредита. Утврђено је и да су уплате примали у готовом новцу и да их јесу примали од трећих лица (а не од кредитних дужника), али да је према интерној процедури туженог (ЦП 3.1. – инструменти платног промета) било предвиђено да уплату потписује лице које уплаћује, а да било ко

може да извршити уплату готовог новца на рачун депонента банке. Коначно утврђено је радно време Експозитуре у ... до 18 часова, осим понедељком када ова експозитура ради до 19 часова, а тужени није доказао када су вршене уплате после 18 часова, односно да су примане другим данима, а не понедељком.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно су судови усвојили тужбени захтев и поништили побијана појединачна решења туженог, којима је тужиоцима отказан уговор о раду, основано налазећи да су иста незаконита.

Одредбом члана 179. тачка 2. Закона о раду („Сл. гласник РС“ бр. 24/05 и 61/05), прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако запослени својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђену општим актом или уговором о раду. Дакле, неопходан услов за постојање наведеног отказног разлога је кривица запосленог (свест и намера) за предузету противправну радњу или пропуштање, које представља биће повреде радне обавезе. Одсуство противправности чини поступак запосленог допуштеним, па се у том случају не може говорити ни о повреди радне обавезе.

У конкретном случају утврђено је да тужиоци нису радили у кредитном одељењу, да нису одобравали кредите, нити су били међу сумњивим клијентима и запосленима који су отворили ове кредитне рачуне, да према опису послова свог радног места нису могли бити упознати са радом ... Експозитуре и кредитног одељења, као ни са неправилностима у вези одобравања спорних кредита, па се тужиоцима не може ставити на терет непредузимање одређених мера, како се то у побијаном решењу туженог наводи, а у смислу пријављивања органима банке радњи које могу угрозити пословање банке. Утврђено је и да су тужиоци послове својих радних места обављали у складу са правилима струке, јер пријем уплата рата кредита од лица која нису кредитни дужници, већ друга лица, није у супротности са интерном процедуром туженог (ЦП 3.1. – инструменти платног промета), а тужени није доказао да су уплате рата кредита примали по истеку радног времена, због чега се не може говорити ни о неправилном и несавесном раду или начину обављања послове радног места тужилаца.

Правилан је закључак судова и да уплате рата кредита, извршене од стране лица против којих се евентуално води кривични поступак пред Специјалним судом за кривична дела преваре, злоупотребе службеног положаја и фалсификовања исправа, не може представљати повреду радне обавезе, нити незаконит и неправилан рад тужилаца. Наиме, поред презумпције невиности лица против којих се води кривични поступак, без обзира за које кривично дело и пред којим судом, тужиоци као радници туженог који на благајни примају уплате, нису у обавези да проверавају да ли се против уплатиоца води кривични поступак, без обзира да ли уплату врши у своје или у име другог лица, као кредитног дужника. При том, чак и да је уплатилац лице које је правноснажно осуђено за било које кривично дело, таквом лицу се не одузимају и грађанска права, па му се самим тим не може ускратити ни право да врши уплату рата кредита, у своје или туђе име.

Имајући у виду изнето, Врховни касациони суд налази да је правилан закључак нижестепених судова да у раду тужилаца није било пропуста, јер нису имали нити су могли имати сазнање о неправилностима у раду директора и

кредитног одељења Експозитуре, па самим тим нису ни могли органима банке пријавити незаконите радње ових лица, које могу угрозити пословање банке, при чему су послове свог радног места обављали на правилан и савестан начин, што значи да није наступио основ за престанак радног односа, а што и појединачна решења туженог, о отказу уговора о раду тужиоцима, донето на основу члана 179. став 1. тачка 2. Закона о раду, чини незаконитим, па су правилно побијаном пресудом, као таква и поништена.

Правилно судови налазе да побијана решења, као и упозорења тужиоцима о постојању разлога за престанак радног односа, имају недостатак, која решења туженог такође чини незаконитим.

Наиме, одредбом члана 180. став 1. Закона о раду („Сл.гласник РС“ број 24/05 и 61/05), прописано је да је послодавац дужан да пре отказа уговора о раду у случају из члана 179. тачка 1 – 6 овог Закона, запосленог упозори на постојање разлога за отказ уговора о раду. То подразумева да се у упозорењу мора навести чињенични основ који представља повреду радне обавезе и основ за отказ уговора о раду, уз прецизно навођење времена, места и радње извршења повреде радне обавезе, јер је смисао упозорења да се запосленом стави до знања да је изазвао настанак отказног разлога, те да му се омогући да се о томе изјасни. У супротном, односно у одсуству овако сачињеног упозорења, као у конкретном случају, када се из упозорења не може утврдити када су и којим конкретним радњама тужиоци учинили повреде радних обавеза које им се стављају на терет, повређено је њихово право на одбрану, заштићено наведеном законском одредбом. Сходно изнетом, судови правилно налазе да време извршења радње која чини повреду, представља битан елемент и упозорења и решења о отказу, па само навођење да су радње и пропуштања тужилаца учињени у периоду од претходне две године, не представља чињеницу која би могла да отклони учињени пропуст туженог, нити побијана решења учинити законитим.

Правна последица незаконитог престанка радног односа је реинтеграција запосленог, на захтев запосленог, па су судови правилном применом члана 191. став 1. Закона, усвојили и захтев тужилаца за враћање на рад, на раније радно место.

Ревизијом се неосновано указује да су судови били у обавези да усвоје захтев туженог за исплату накнаде штете тужиоцима уместо враћања на рад. Наиме о враћању запосленог на рад, у случају незаконитог престанка радног односа, као и о исплати накнаде штете уместо реинтеграције, суд одлучује првенствено по диспозицији самог запосленог, односно на њему је право да одлучи да ли жели да се врати на рад или да му се уместо враћања исплати одређена сума новца на име накнаде штете, у смислу члана 191. став 4. Закона о раду. Одлуку из става 4. овог члана суд може донети и на захтев послодавца, али само изузетно и уз уважавање свих околности и интереса обе уговорне стране, и то само у случају ако постоје околности које оправдано указују да наставак радног односа није могућ (став 5. истог члана). Имајући у виду да тужени није доказао да наставак радног односа тужилаца није могућ, јер није доказао да више не постоје радна места на која су били распоређени пре незаконитог отказа (или друга радна места која одговарају њиховој стручној спреми знању и способностима), то нису ни били испуњени услови из члана 191. став 5. Закона, за усвајање таквог захтева туженог.

Осталим наводима у ревизији, којима се оспорава оцена изведених доказа, заправо се оспорава утврђено чињенично стање, па их Врховни касациони суд није ни ценио, јер се ревизија из ових разлога не може изјавити (члан 398. став 2. ЗПП).

На основу изнетог, применом члана 405. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић